ἐξαίρετον καὶ ἴδιον ἔχει, ὡς μὴ τὰς φωνὰς μόνον τῶν πραγμάτων εἶναι σημαντικάς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ἄλλ' ἄττα πράγματα σημαίνειν. ἐντεῦθεν οὐ κατὰ τὸ γράμμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀλληγορικῶς καὶ ἠθικῶς καὶ ἀναγωγικῶς τὴν θείαν γραφὴν ἐξηγούμεθα καὶ ὁποιονοῦν αὐτῆς μέ ς εἴς τινα τούτων τῶν ἐννοιῶν ἀνάγομεν. ὅπου ὅμως ἱστορικῶς ἢ κατὰ τὸ γράμμα ἐξηγητέα ἐστίν, εἰ μὴ ἡ λέξις ἀληθὴς εἴη, καὶ ἡ ἔννοια πάντως ἡμάρτηται.

7. Ὃ δέ φησι δεύτερον μηδὲν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ νεωτεριστέον εἶναι, ἀθέμιτόν τε εἶναί τι ἐξ αὐτῆς ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι, πότερον ἀθέμιτόν ἐστιν Ἱερώνυμος ἀπολογησάσθω, ὃς ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, οὐ μετεποίησε μόνον, ἀλλὰ καὶ διορθώσασθαι ὁμολογεῖ τὰ ἢ παρὰ τῶν φθασάντων αὐτὸν ἑρμηνέων οὐκ ὀρθῶς μετενηνεγμένα ἢ παρὰ τῶν ἀλογίστως διορθουμένων ἡμαρτημένα ἢ τῶν ὑπνωττόντων γραφέων προστεθέντα ἢ μεταποιηθέντα. καὶ οὐ τὴν παλαιὰν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν νέαν γραφὴν καὶ τὰ ἅγια εὐαγγέλια διεφθαρμένα τε καὶ ἡμαρτημένα φησὶ πρότερον αὐτὸς διορθώσασθαι. ὃν τρόπον καὶ τοὺς ἐπιγενομένους πεποιηκέναι τῆς γραφῆς αὖθις διαφθαρείσης ἐδείξαμεν. εἰ οὖν οὐκ ἀθέμιτον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον θεμιτόν τε καὶ εὐσεβέστατον Ἱερώνυμος εἴργασατο τὰ τοιαῦτα διορθωσάμενος, προσθείς τε καὶ μεταποιῶν, εἰ καὶ τοῖς μετ' ἐκεῖνον ἐξῆν, ὥσπερ καὶ ἐξῆν οἱᾳδήτινι αἰτίᾳ γεγενημένας πλάνας διορθώσασθαι, fol. 171 ὅθεν τοσοῦτοι διδάσκαλοι Λατίνων βιβλία συνεγράφησαν, οἷς ἐπιγραφαὶ διορθωτικὸν τῆς γραφῆς, διὰ τί μὴ καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐξείη αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι; τολμησάτωσαν τοίνυν πρῶτον Ἱερώνυμον καὶ τοὺς ὁμοίους τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους ἀστείας γράψασθαι καὶ τότε καὶ ἡμᾶς τῆς ὁμοίας ἐνόχους κρινάτωσαν. ἀλλὰ ταῦτα ἢ ἀμαθῶν ἢ δυσμενεστάτων ἀνδρῶν εἰσι λόγοι καὶ κακῶς λέγειν προθυμουμένων. τίς γὰρ οὕτω παχύς ἐστι τὴν διάνοιαν, ὡς ἀγνοεῖν οὐ τὴν θείαν γραφὴν αὐτὴν ἢ Ἱερώνυμον ἢ ἡμᾶς ἢ ὁντινοῦν ἄλλον διορθοῦσθαι, ἀλλὰ τὴν ἐσφαλμένην ὁπωσδήποτε λέξιν ἐκείνην εἶναι τὴν διορθουμένην;

8. Νῦν πρός τό γε τῶν ἐπιχειρημάτων ἀπαντητέον καὶ ῥητέον, ὡς τὸν εἰ συναπτικὸν σύνδεσμον διὰ τοῦτο πρότασιν ὑποθετικὸν ποιεῖν φαμεν, ὅτι οὐδέποτε ἀληθής ἐστιν, εἰ μὴ τεθείσης τῆς ὑποθέσεως, τοῦτόν τε ὅν φησι Γεώργιος κάνονα ὡς καινόν τι καὶ τερατώδη ἀποποιούμεθα. οὕτω γὰρ μηδὲ ὁριστικοῦ εἴτ' ἐνεστῶτος εἴτε παρῳχημένου συναφθὲς ὁ εἰ ἀεί ἐστιν ἀληθής, ἀλλά ποτε καὶ ψευδής, οὕτω μηδὲ ὑποτακτικῶς ὁ ἰσοδυνάμενος αὐτῷ ἐὰν ψευδὴς ἀεί, ἀλλά ποτε καὶ ἀληθής, ὡς ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων αὐτῶν δηλαδὴ καταστάσεως ψεῦδος ἢ ἀλήθεια ἕπεται. καὶ ἵνα σαφέστερον τοῦτο φανείη, τί περὶ τούτου γραμματικῶν παῖδες φρονοῦσι πρότερον εἰ πάντες, καὶ ἃ διαλεκτικοὶ λέγουσι προσθήσομεν. γραμματικοὶ τοίνυν πάντες Ἕλληνές τε καὶ Λατῖνοι, καὶ μάλιστα Ἡρωδιανός τε καὶ Ἀπολλώνιος, καὶ τῶν Λατίνων Πρισκιανός, ὃς οὐ μόνον Ἕλλησιν ἐν ἅπασιν ἕπεται, ἀλλὰ καὶ αὐχεῖ ἐπὶ τούτῳ, τὸν εἰ συναπτικὸν εἶναί φασι σύνδεσμον, τοῦτόν τε ὡς καὶ τοὺς ἄλλους συναπτικοὺς ἐν

---

10 διωρθώσασθαι Ms. | 11 μετενηνεγμένα *scripsi* μετενηνεγμένων Ms. | 11 διωρθουμένων Ms. | 11 ἡμαρτημένα *scripsi* ἡμαρτημένων Ms. | 14 διωρθώσασθαι Ms.

fol. 171 v τοῖς αἰτιολογικοῖς συναριθμοῦσιν, ἀκολουθίαν τε καὶ τάξιν τῶν ἑπομένων πρὸς τὰ ἡγούμενα ἢ μετά τινος τῆς τῶν πραγμάτων ὑπάρξεως ἀμφιβολίας ἢ ἄνευ δηλώσεως ὑπάρξεως σημαίνειν, ὡς τὸ εἰ ῥέγχει, καθεύδει· εἰ νοσεῖ, ὠχριᾷ· εἰ πυράττει, θερμαίνεται. οὐδὲ γὰρ καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἐν τούτοις ἀληθεύει ἡ ἀκολούθησις, οὐδὲ πᾶς ὁ καθεύδων καὶ ῥέγχει, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. οὐκ ἀλόγως δὲ αὐτοὺς καὶ αἰτιολογικούς φασιν. καὶ συνάψεως γὰρ καὶ παρασυνάψεως διὰ τούτων αἰτία φαίνεται ἀποδίδοσθαι. συνάψεως, ὡς τὸ εἰ περιπατεῖ, κινεῖται· παρασυνάψεως, ὡς τὸ ἐπεὶ περιπατεῖ, κινεῖται. ἡ γὰρ τῆς κινήσεως αἰτία ἐν ἑκατέρῳ αὐτὸ τὸ περιπατεῖν ἐστιν. τοὺς αἰτιατικοὺς τοίνυν τούτους ἔστιν ὅτε ἀντὶ βεβαιώσεως λαμβάνεσθαί φασιν, ὅτε δηλαδὴ ὃ φαμεν οὕτω βέβαιόν τε καὶ φανερόν ἐστιν, ὡς ἀδύνατον εἶναι ἄλλως νομίσαι, μόνη τε τότε ὁριστικῇ ἐγκλίσει συνάπτεσθαι, ὡς παρὰ Βιργιλίῳ· »εἴ τί πη δικαιοσύνης ἐστί«, καὶ ἀλλαχοῦ· »μάκαρες, εἴ τις ἐν οὐρανῷ ἐστι φιλανθρωπία«. ὁμολογούμενον γάρ ἐστι καὶ ἐν οὐρανῷ εἶναι φιλανθρωπίαν καὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἶναί τι δίκαιον ὅλως. ἐντεῦθεν Γεωργίῳ ἡ πλάνη νομίσαντι, ὅτι ἐπεὶ ὡς αἰτιολογικὸς ὁ εἰ σύνδεσμος λαμβανόμενος σημαίνει τι βέβαιον καὶ ὁριστικῷ συνάπτεται, διὰ τοῦτο καὶ ὁσάκις ὁριστικῷ συνάπτεται, βέβαιόν τι σημαίνει. τὸ δὲ πολλοῦ γε καὶ δεῖ οὕτως ἔχειν. οὐδὲ γὰρ ὁσάκις ὁριστικῷ συνάπτεται, βέβαιόν τι σημαίνει, εἰ καὶ ὁσάκις βέβαιόν τι σημαίνει, ὁριστικῷ συνάπτεται. ἄπειρα τά γε παραδείγματα, ἀλλ' ἡμῖν ὀλίγιστα ἀρκείτω. »εἰ κακῶς ἐλάλησα, φησὶν ὁ κύριος παρὰ τῷ Ἰωάννῃ, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;« εἴ τις ἐνταῦθα φαίη διὰ τοῦτο βέβαιόν τι τὸν εἰ σύνδεσμον σημαίνειν, διότι ὁριστικῷ συνάπτεται, ἀνάγκη κακῶς λαλῆσαι τὸν κύριον ὁμολογῆσαι. εἰ δὴ κακῶς ἐλάλησεν, ὃ καὶ νοῆσαι ἀθέμιτον, διὰ τί εὐθὺς ἐπάγει·
fol. 172 »εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις«; καὶ αὖθις περὶ ἑαυτοῦ λέγων ὁ σωτήρ· »εἰ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια«, τῷ ὄντι ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν αὐτὰ ὁμολογεῖ, εἰ τὸν εἰ σύνδεσμον ἐνταῦθα, ἅτε ὁριστικῷ συναπτόμενον, βέβαιόν τι σημαίνειν δῶμεν. ἀλλ' εἰς κεφαλήν γε τῶν ἀναγκαζόντων ἡμᾶς λέγειν τοιαῦτα τραπείη τὰ βλάσφημα ῥήματα ταῦτα. τοιαῦτα δὲ πολλὰ καὶ παρὰ Βιργιλίῳ καὶ Κικέρωνι, τοῖς τῶν Λατίνων διδασκάλοις, εὕροις ἄν.

9. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ γραμματικοὺς εἰρημένα ἀρκείτωσαν. νῦν καὶ ἃ διαλεκτικοὶ περὶ τούτου φασὶν ἐπενέγκωμεν. τὸν εἰ τοίνυν σύνδεσμον εἰ καὶ οἱ διαλεκτικοὶ ὑποθετικόν φασι ποιεῖν συλλογισμόν, τὴν ὑποθετικὸν ὅμως ταύτην πρότασιν, τό γε καθ' ἑαυτήν, οὐδὲν ὅλως ἀναγκαῖον ἐπιφέρειν, οὐδέτερόν τε τῶν αὐτῆς μερῶν ὡς ὁμολογούμενον τίθεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἑπόμενον ἐπιφέρειν μόνον τοῦ ἡγουμένου τεθέντος. οὐδέτερον γὰρ τῆς προτέρου μέρος κἂν ὁριστικῷ συναφθείη, ἀπολελυμένον εἴτε καὶ κατηγορικὸν γίνεται, ἀλλὰ μὲν τὴν ἀκολουθίαν ἐπιφέρει τεθέντος τοῦ ἡγουμένου, καὶ τοῦτο ὑποθετικῶς καὶ οὐκ ἄλλως. διὸ οὐδετέρου μέρους ἀλήθεια καθ' αὑτὴν ἐκ τῆς ἀμφοῖν ἅμα ἀληθείας τίθεται. τίς γὰρ νοῦν ἔχων τολμήσειε εἰπεῖν, διότι ἀληθεῖς εἰσιν αἱ ἀκολουθίαι αὗται· εἰ ὁ ἥλιος ὑπὲρ γῆν, ἡμέρα ἐστίν· εἰ ἄνθρωπος τρέχει, ζῷον τρέχει, διὰ τοῦτο

12 Verg. Aeneis I 603 sq. II 535. | 20 Joh 18, 23. | 25 Luk 11, 19.

Ε.Υ.Δ τηςΚ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ τὰ ἡγούμενα καθ᾽ αὐτὰ ἀληθῆ εἶναι, δηλονότι ὁ ἥλιός ἐστιν ὑπὲρ γῆν, καὶ ἄνθρωπος τρέχει; αἱ προτάσεις τοίνυν ἐν αἷς σύνδεσμος ὁριστικῷ συνάπτεται, οὐ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἐν αἷς ὁ εἰ μετὰ ὑποτακτικοῦ παρὰ Λατίνοις συνάπτεται, ὅτι ἐν ἐκείναις μὲν βέβαιόν τι, ἐν ταύταις δὲ ἀμφίβολον σημαίνεται, ἀλλ᾽ ὅτι ἐκείνων τὰ κυριώτερα μέρη ἰδίᾳ λαμβανόμενα ἄνευ τοῦ εἰ ἔννοιαν τελείαν τε καὶ ἀπολελυμένην σημαίνει, καὶ καταφάσκουσιν ἢ ἀποφάσκουσί τι fol. 172v καθ᾽ ὁμοίωσιν τῶν κατηγορικῶν προτάσεων τῶν ψεῦδος ἢ ἀλήθειαν σημαινουσῶν. ἐκ γὰρ τῆς προτάσεως ταύτης· εἰ ὁ Σωκράτης πυρέττει, ἀφαιρεθέντος τοῦ εἰ συνδέσμου τὸ λοιπὸν μέρος, δηλονότι Σωκράτης πυρέττει, κατηγορικὴ γίνεται πρότασις καὶ ψεῦδος ἢ ἀλήθειαν σημαίνει. ἐν αἷς δὲ ὁ εἰ κατὰ Λατίνους ἢ καθ᾽ ἡμᾶς ὁ ἐὰν ὑποτακτικῷ συνάπτεται, οὐ συμβαίνει ταὐτό. εἰ γὰρ ἐκ τῆς προτάσεως ταύτης· ἐὰν Σωκράτης διαλέγηται, τὴν ἐὰν εἴτε τὸ λατινικὸν εἰ ἀφέλοιο, τὸ λοιπόν· Σωκράτης διαλέγηται, οὔτε κατηγορικὴ πρότασίς ἐστιν, οὔτε τι καταφάσκει ἢ ἀποφάσκει, ἀλλ᾽ ὥστε ψεῦδος ἢ ἀλήθειαν σημαίνειν καὶ τελείαν ἔννοιαν, ἄλλων μερῶν δεῖται. ἐκ τούτων τοίνυν φανερὰ ἡ τοῦ τρίτου ἐπιχειρήματος λύσις. δῆλον γὰρ ὡς ἡ πρότασις αὕτη· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, εἴτε καὶ εἰ αὐτὸν θέλω μένειν κατὰ Λατίνους, οἳ τὴν ἐὰν μὴ ἔχοντες ἀντ᾽ ἐκείνης χρῶνται τῷ εἰ, οὐ διὰ τοῦτο βέβαιόν τι σημαίνει, ὡς δέδεικται, ὅτι ὁριστικῷ συνάπτεται. ψευδὲς τοίνυν τὸ τοῦ ἐναντίου συμπέρασμα λέγοντος ταὐτὸ σημαίνειν τὸ εἰ θέλω, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγεν· οὕτως θέλω. παρὰ τὸ ἑπόμενον γὰρ συλλογίζεται. οὐδὲ γάρ, ὡς προείρηται, ἀντιστρέφει, οὐδ᾽ ἀληθῶς δυνάμεθα λέγειν, ὡς ἐπεὶ ὅτε τι βέβαιον σημαίνει, ὁ εἰ σύνδεσμος ὁριστικῷ συνάπτεται, διὰ τοῦτο καὶ ὁσάκις ὁριστικῷ συνάπτεται, βέβαιόν τι σημαίνει.

Ὡσὰν δὲ καὶ τὸ τέταρτον αὐτοῦ τῶν ἐπιχειρημάτων διαλυσώμεθα, φαμὲν **10, 1** τὴν ἐλάττονα εἶναι ψευδῆ. ἔχει γὰρ δὴ καὶ μάλα χώραν ἡ ἀμφιβολία, εἴπερ γε ἱκανῶς ἐν τοῖς ἀνωτέρω δεδείχαμεν τὸ μὲν τὸν Ἰωάννην ἔτι ζῆν ἀμφιβολίαν fol. 173 μὲν καὶ μάλα, βεβαιότητα δὲ μηδεμίαν ἔχειν, τὸ δ᾽ αὐτὸν θανεῖν μᾶλλον βέβαιον ἢ ἀμφίβολον εἶναι. ὁ δέ γε τοῦ ἐναντίου λόγος ἐν τούτῳ μάλιστα ἰσχυρίζεται τῷ μηδεμίαν εἶναι ἀμφιβολίαν τοῦ ζῆν Ἰωάννην. ὃ δὲ ἐπιφέρει παράδειγμα πρὸς τὴν τῆς αὐτοῦ δόξης ἀπόδειξιν περὶ τοῦ τῇ παρασκευῇ κρέας φαγοῦντος, οὐδὲν ἕτερον ῥητέον ἢ ὃ πρὸ ὀλίγου ἔφαμεν, τὴν τοῦ πράγματος δηλονότι ἀλήθειαν ἢ μὴ τῇ προτάσει ταύτῃ ἀμφιβολίαν ἢ βεβαιότητα ἐμποιεῖν. ὁ γὰρ τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ κρέας φαγὼν τἀληθὲς εἰπεῖν βουλόμενος καὶ τῷ ἐπιτιμῶντι ἀποκρινόμενος· εἰ ἐσθίω, τί πρὸς σέ; ἐσθίειν τῷ ὄντι ὁμολογεῖ. εἰ δὲ ταὐτὰ ῥηθείη τῷ μὴ ἐσθίοντι, οὐχὶ κἀκεῖνος οὕτως ἀποκριθήσεται· εἰ ἐσθίω, τί πρὸς σέ; καὶ ὅμως οὐκ ἐρεῖ τοῦτο ὡς καὶ τῇ ἀληθείᾳ κρέας φαγών, ἀλλ᾽ ὡς τὸν μάτην ἐπιτιμῶντα ἐμπαίζων καὶ τὸν συκοφαντοῦντα περιφρονῶν τε καὶ εἰς θύμον παροξύνων. εἰ δὲ καὶ ἐσθίων τι εἴτε καὶ μὴ ἐσθίων πρὸς τὸν κατήγορον οὕτως ἀποκριθείη· εἰ ἐσθίω ἢ μὴ ἐσθίω, τί πρὸς σέ; τί ἂν φαίημεν; ἐροῦμεν ὡς ὁ εἰ σύνδεσμος ἐνταῦθα ὁριστικῷ συναπτόμενος βεβαίωσιν σημαίνει, ἀληθές τε εἶναι ἐκεῖνον κρέας φαγεῖν τε ἅμα καὶ μὴ κρέας φαγεῖν; ἀλλ᾽ οὐδεὶς οὕτως ἀνόητος, ὥστε τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ συναληθεύει ἡ ἀντίφασις. ἕτερον

ἄρα τοῦτό ἐστι μέρος ἀληθές, ἕτερον δὲ ψεῦδος. ψεῦδος ἄρα καὶ τὸ λέγειν, ὁσάκις ὁ εἰ σύνδεσμος ὁριστικῷ συνάπτεται, βεβαίωσιν σημαίνει.

2 Ὃ δὲ ὡς ἀντίθεσιν λύων ἐπάγει μὴ τὴν τῶν ῥημάτων δύναμίν τε καὶ ἔννοιαν, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ῥήματα ἀρνηθῆναι τὸν εὐαγγελίστην ὑπὸ Χριστοῦ fol. 173v ῥηθῆναι, παιδαριώδη τῷ ὄντι καὶ κοῦφον, εἰ χρὴ φάναι, τὸν εὐαγγελιστὴν τίθεται, εἰ εἰδὼς τὸν κύριον θέλειν αὐτὸν μένειν ζῶντα, μέχρις ἂν ἔλθῃ τὸ δεύτερον, εἶτα τοὺς συμμαθητὰς ὡς ψευδομένους ἤλεγχε, καὶ τοῦτο ἐκ μόνης τῆς τῶν ῥημάτων σημασίας, ὅπου γε ἐπαινετοὶ μᾶλλόν εἰσι μεγάλης εὐφυΐας εἵνεκα, ἅτε ἐξ ἀμφιβόλου λόγου τὴν ἀληθῆ διάνοιαν τοῦ εἰπόντος κατειληφότες. ἀλλ' ὁ Χρυσόστομος τοὐναντίον ψευδοῦς ἕνεκα δόξης φησὶ τὸν εὐαγγελιστὴν τοὺς συμμαθητὰς ἐλέγξαι. τοῦτο δ' αὖ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες φαῖεν, ὅσοι τὸν εὐαγγελιστὴν τεθνεῶτα τίθενται. τὸ δὲ λέγειν ὡς διὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων· οὕτως αὐτὸν θέλω μένειν, οὐ θελῆσαι τὸν Χριστὸν οὕτως μένειν τὸν Ἰωάννην, ἀλλὰ τῷ Πέτρῳ ἐπιτιμῆσαι τὰ μηδὲν πρὸς αὐτὸν ἐρευνῶντι παιδαριώδει ἔριδι καὶ σοφιστικῇ ἀδολεσχίᾳ μᾶλλον ἢ τῇ τοῦ κυρίου ἐμβριθείᾳ τε καὶ σοφίᾳ ἥρμοσεν ἄν. ἀλλ' ἔστω ὡς φής. οὐχὶ τοῖς προειρημένοις τοῦτο ἐναντιοῦται; εἰ γὰρ τὰ ῥήματα μόνον ὁ εὐαγγελιστὴς ἀρνεῖται, ὡς φής, τὴν διάνοιαν ἄρα οὐκ ἀρνεῖται. τοῦ Χριστοῦ ἄρα ὁ νοῦς ἦν μὴ θανεῖσθαι τὸν Ἰωάννην. πῶς οὖν ἂν τὰ δύο ταῦτα συνέλθοιεν, ὡς καὶ οὐ θανούμενον αὐτὸν ὁ κύριος εἴρηκε, καὶ ὡς οὐ διὰ τοῦτο ταῦτα εἶπεν, ὅτι οὕτως ἤθελεν, ἀλλὰ τῷ Πέτρῳ ἐπιτιμῶν ζητοῦντι τὰ κεκρυμμένα; παρὰ πάντα δὲ ταῦτα τίς οὐ συνορᾷ τὸ τέταρτον ἐπιχείρημα τοῦ ἐναντίου φανερῶς ἐναντιοῦσθαι ταύτῃ τῇ λύσει, εἴπερ ἐκεῖ μέν φησι τὸν Ἰωάννην ἔτι ζῆν χωρὶς πάσης ἀμφιβολίας, ἐνταῦθα δὲ μὴ διὰ τοῦτο οὕτως εἰρηκέναι τὸν κύριον, ὅτι καὶ οὕτως ἠβούλετο, ἀλλ' ἵνα ἐπιτιμήσῃ τῷ Πέτρῳ;

3 Τὸ δὲ τελευταῖον ἐπιφερόμενον ὡς θνητέον μᾶλλον ἢ ὅλως τι τῆς γραφῆς fol. 174 μεταβλητέον, μηδὲ δεῖν ἐν ὀρθοδόξοις τάττεσθαι τὸν ταῦτα τοῦ εὐαγγελίου τὰ ῥήματα μεταποιητέα ἰσχυριζόμενον, καὶ ὡς τὸν τοιοῦτον πολλῷ χείρω ποιήσειν, εἴ τις αὐτῷ ἀξίωμά τε περιθείη καὶ δύναμιν, εἰ καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ὡς εἰς γέλωτα μᾶλλον ἡμᾶς ἢ ἀπολογίαν κινεῖν δεῖν, ἵν' ὅμως μηδὲ τοῦτο ἀβασάνιστον ἐᾶσαι δόξωμεν, Ἱερώνυμον, Αὐγουστῖνον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχαίους τε καὶ νεωτέρους διδασκάλους τοῖς ῥήμασι τούτοις ἀντιτιθέαμεν, οἱ μὴ μόνον ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ ἁγιώτατοι ὄντες τε καὶ νομιζόμενοι, πλεῖστα ὅμως καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ γραφῇ ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς διαλέκτου κἀν τῇ νέᾳ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς δεδιδαγμένοι μεταποιῆσαι, ἀφελεῖν, προσθεῖναι, διορθῶσαι, ὡς αὐτοὶ ἐκεῖνοί φασιν, οὐκ ᾐσχύνθησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐδείξαμεν.

11, 1 Ἀλλ' ἵνα ποτὲ καὶ τέλος δῶμεν τῷ λόγῳ λυθέντων ἤδη σὺν θεῷ τῶν λόγων τοῦ ἐναντίου, φαμὲν καὶ ἀπερικαλύπτως ὁμολογοῦμεν ἐξεῖναι παντὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ πράγματος, τῇ τε πρωτοτύπῳ ἑλληνικῇ φωνῇ ὁδηγῷ χρωμένῳ ἄνευ τοῦ οἱονοῦν φόβου ἢ ἀδίκου κατηγορίας κινδύνου μετὰ τοῦ μακαρίου εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου καὶ τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων ἁγίων λαμπρᾷ τῇ φωνῇ· »ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι«, ἀναγνώσκειν τε καὶ προφέρειν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰς γραϊδίων τινῶν καὶ τούτων πορνικῶν, ἀνθρωπαρίων τε

ὁμοίων ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς ποιούμενον. ἔξεστι δὲ ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου οἱόν τινα σφραγίδιον ἐπιθεῖναι τοῖς εἰρημένοις καὶ εἰς οἷόν τι ἄσυλον καταφυγόντας τῶν ἐναντίων καταγελᾶν. ἄγε τοίνυν εἰς μέσον, ἐξίτω ὁ σοφός τε καὶ θεῖος ἀνὴρ καὶ τῆς θείας γραφῆς ἄριστός τε καὶ ἄμεμπτος ἑρμηνεὺς Ἱερώνυμος ὁ πολὺς καὶ ὡς τῆς ἀληθείας τε καὶ δικαιοσύνης προασπιστής, ὅπως ἐκεῖνος τὸν τόπον τοῦτον τοῦ εὐαγγελίου ἡρμήνευσε, δειξάτω. οὗτος τοίνυν ἐν τῷ πρὸς Ἰοβιανὸν περὶ παρθενίας λόγῳ αὖθις ἔφη περὶ τοῦ Πέτρου λέγων· fol. 174v »μετὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἀπόφασιν, ἣν περὶ ἑαυτοῦ εἰπόντος ἤκουσεν, ὡς ἄλλος τε αὐτὸν ζώσει καὶ ἀποίσει, ὅπου οὐ θέλει, καὶ ὁ διὰ σταυροῦ θάνατος διὰ τούτων τῶν λόγων αὐτῷ ἐσημάνθη, κἀκεῖνος εἰρήκει· κύριε, οὗτος δέ τι; μὴ θέλων τὸν Ἰωάννην καταλιπεῖν, ᾧ πάντοτε ἦν συνημμένος, ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος· τί πρὸς σέ, ἐὰν αὐτὸν θέλω οὕτως εἶναι;« οὐχὶ τὸ ἐὰν αὐτὸν θέλω οὕτως εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν; τί γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ οὕτως εἶναι ἢ τὸ μένειν; τὸ γὰρ λέγειν οὕτως αὐτὸν θέλω οὕτως εἶναι οὐδεὶς ἂν εἴποι μὴ πάντῃ βάρβαρος ὤν.

Φανερὸν τοίνυν ὡς καὶ οἱ τοῦ Ἱερωνύμου ἀρχαιότεροι διδάσκαλοι, οἱ ἀντὶ 2 τοῦ ἐὰν εἴ τε καὶ οὕτως γεγραφότες, εἴ γε κἀκείνων, ἀλλὰ μὴ τῶν γραφέων τὸ ἁμάρτημα ἦν, ἐπλανήθησαν, εἴ γε Ἱερώνυμος αὐτὸς οὐχ οὕτω θέλω, ἀλλὰ ἐὰν θέλω εἴτε καὶ εἰ θέλω εἴρηκε, οἵ τε μετὰ Ἱερώνυμον τῆς παλαιοτέρας χρήσεως τοῦ διεφθορότος λόγου ἐκνικησάσης ἢ τῇ τῶν ἀπαιδεύτων ἀλαζονείᾳ ἢ τῇ γραφέων ἀμελείᾳ ἀντὶ τοῦ ἐὰν ἢ καὶ εἰ παρὰ Ἱερωνύμου ῥηθέντος τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο τὸ οὕτως καὶ αὐτοὶ οὐκ ὀρθῶς γεγράφασιν. ἀλλ' ἡμεῖς μετὰ Ἱερωνύμου, μετὰ τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς ἀληθείας, μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁγίων διδασκάλων ὡς δεῖ συμφρονοῦντες »ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν« ἀναγνῶμεν εἰς δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ διὰ τοῦ θειοτάτου στόματος τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἑλληνικῇ φωνῇ γράφοντος, ταῦτα χωρὶς τινος ὅλως ἀμφιβολίας ῥημάτων εἰπόντος· »ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ ἀκολούθει μοι.« ἀμήν.

---

20 διεφθορότος] διαφθορότος Ms.

8 Hier., Adv. Jovinianum I 26 (PL 23, 246).

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

BESSARIONIS

IN CALUMNIATOREM PLATONIS

Libri Quattuor.

a) Loci Scripturae Sacrae.

Veteris Testamenti:

Gen. 1, 1 sqq. 120, 38.
II Reg. 1, 26. 448, 8.
1, 26. 466, 11.
Ps. 10, 7. 90, 27.
138, 7 sq. 176, 32.
Prov. 3, 4. 90, 31.
4, 6 sq. 448, 2.
Cant. 1, 10. 444, 32.
2, 5 sq. 444, 34.
2, 14. 444, 35.
3, 1. 444, 36.
4, 1-7. 444, 37.
Sap. 8, 1. 418, 29.
8, 2. 448, 5.
8, 2. 466, 12.
11, 17. 120, 38.
Is. 60, 1. 408, 35.
Is. 61, 11. 408, 35.
Os. 11, 10. 90, 30.
II Macc. 15, 14. 106, 8.

Novi Testamenti:

Matth. 7, 6. 11, 35.
12, 25. 542, 29.
24, 36. 100, 34.
Marc. 3, 27. 620, 12.
10, 25. 540, 39.
Joh. 1, 3. 278, 36.
1, 3 sq. 232, 35.
4, 23. 230, 7.
4, 23. 234, 31.
7, 16. 100, 35.
10, 30. 100, 37.
14, 28. 100, 33.
Act. 22, 25-29. 602, 36.
Rom. 1, 20. 288, 23.
1, 20. 294, 29.
1, 20. 296, 12.
1, 20. 466, 9.
1, 27. 444, 4.
8, 28. 466, 24.
12, 15. 90, 28.
I Cor. 2, 7. 284, 33.
2, 8. 296, 10.
15, 33. 588, 36.
15, 33. 600, 14.
II Cor. 10, 3. 620, 16.
Eph. 1, 11. 362, 2.
Col. 2, 3. 102, 37.
Hebr. 11, 1. 284, 16.
Jac. 3, 8. 618, 29.
I Petr. 5, 5. 90, 31.
I Joh. 3, 9. 102, 3.
5, 18. 102, 4.

b) Loci Scriptorum.

Aeschyl. Prom. 329. 618, 32.
Albert. M. Phys. VIII tr. 1. c. 15. 354, 22.
Metaph. XI tr. 2. c. 21. 246, 38.
XI tr. 2. c. 28. 388, 16.
XI tr. 3. c. 7. 332, 20.
De Nat. et Orig. Anim. tr. 2. c. 1. 366, 4.
Alexand. Aphr. Ἀπορίαι καὶ λύσεις I 25
(ed. Bruns II 2, p. 39—41). 168, 26.
I 25 (II 2, p. 41, 8—15). 168, 35.
II 21 (II 2, p. 66, 22—25). 170, 8.
II 19 (II 2, p. 63, 10—28). 170, 23.
II 21 (II 2, p. 68, 20—24). 170, 12.
II 21 (II 2, p. 70, 33—71, 2). 178, 34.
De Fato c. 1. (ed. Bruns p. 164 sq) 194, 39.
c. 6. (171, 14—26). 166, 21.
Ambros. De Fide I 10
(PL 16, 543 C; 547 A). 284, 7.
Amelius 100, 15.
Anthol. Palat. 5, 129. 500, 29.
Aristid. Ὑπὲρ τῶν τεττάρων
II 384. 50, 39.
Aristot.
Anal. α 27. 43b, 7—9. 64, 16.
α 27. 43b, 9—11. 64, 19.
α 29. 45b, 36—40. 64, 8.
α 29. 46a, 1 sq. 64, 21.
α 32. 47a, 2—4. 64, 3.
α 41. 49b. 592, 28.
γ 10. 76b. 592, 28.
δ 2. 90a. 60, 6.
Top. γ 1. 116b, 26 sq. 252, 34.
ζ 8. 146b, 14—16. 254, 24.
Phys. α 2. 184b, 15—17. 202, 13.
α 2. 184b—185a. 202, 17.
α 2. 184b, 15—17. 202, 36.
α 2. 185a—b. 392, 37.
α 3. 186a—187a. 136, 15.
α 3. 187a, 10—12. 202, 39.
α 4. 187a, 17—19. 362, 29.
α 4. 187a, 34. 130, 8.
α 8. 191. 324, 30.
α 8. 191a. 326, 5.
α 8. 191b, 13—16. 130, 11.

Wörtliche Zitate sind mit » «, Anlehnungen mit › ‹ im Text gekennzeichnet.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Arist. Phys.		
	α 8. 191b, 27—29.	130, 14.
	α 8. 191b, 30 sq.	130, 16.
	α 9. 192a, 29 sq.	326, 4.
	α 9. 192a.	130, 18.
	β 1. 192b.	256, 31.
	β 2. 194a, 31 sq.	310, 7.
	β 2. 194a, 31 sq.	318, 39.
	β 2. 194a, 33—36.	256, 14.
	β 2. 194a, 34 sq.	260, 29.
	β 3. 195a, 23—26.	252, 20.
	β 4—6. 195b—198a.	348, 34.
	β 7. 198a, 35-198b, 4.	252, 40.
	β 9. 200a, 30-200b, 4.	258, 14.
	ε 6. 230a, 31 sq.	196, 16.
	ε 6. 231a.	58, 32.
	η 3. 247b, 9—13.	412, 9.
	ϑ 5. 256a—258b.	268, 8.
De Caelo	α 1. 268a.	316, 3.
	α 1. 268a, 7—10.	92, 38.
	α 1. 268a, 9—10.	94, 10.
	α 1. 268a, 9—13.	92, 16.
	α 1. 268a, 14 sq.	106, 31.
	α 2. 269a, 4—17.	58, 33.
	α 8. 9. 276a—277b.	312, 20.
	α 9. 278a.	392, 36.
	α 9. 279a, 15—28.	268, 36.
	α 9. 279a, 19—22.	276, 9.
	α 9. 279a, 29 sq.	338, 31.
	α 10. 279b, 32 sq.	372, 5.
	α 10. 280a, 28—34.	372, 5.
	α 10—β 1. 279 sqq.	60, 7.
	α 12. 281a—283b.	406, 28.
	α 12. 283a, 25.	334, 28.
	β 1. 284a, 7.	106, 33.
	β 1. 284b, 3—5.	106, 34.
	β 2. 285a, 29 sq.	106, 37.
	β 2. 285a, 29—31.	252, 13.
	β 3. 286a, 11.	108, 1.
	β 4. 286 sqq.	68, 26.
	β 6. 288a, 34-288b, 1.	252, 11.
	β 7. 289a, 14 sq.	108, 1.
	β 12. 292a, 18—21.	252, 9.
	β 12. 291b, 25—28.	218, 10.
	β 12. 292a, 14—18.	218, 12.
	β 12. 292a, 1.	108, 5.
	γ 2—5, 300 sqq.	70, 27.
	γ 7, 306, 16 sq.	254, 16.
Περὶ Γεν. καὶ Φθορ.	α 3. 318b.	204, 2.
	α 5. 321b, 21 sq.	304, 36.
	β 10. 336a, 15sq.	350, 4.
	β 10. 336b, 27—32.	248, 22.
	β 10. 336b, 31sqq.	360, 21.
Metereol.	α 2. 339a, 21—33.	250, 25.
	α 14. 352, 28—31.	196, 10.
DeMundo	6. 397b, 20—30.	340, 42.
	6. 397b, 29 sq.	250, 14.
De Anima	α 2. 405b.	256, 36.
	α 4. 408b, 13—15.	340, 25.
	α 4. 408b, 18 sq.	408, 17.
	α 4. 408b.	404, 23.
	β 2. 413b, 25—27.	376, 43.
	β 4. 415a, 26—28.	254, 22.
	β 4. 415b, 18—21.	256, 23.

Arist. De Anima		
	β 4. 415b, 18—22.	260, 38.
	β 4. 416b, 24.	254, 21.
	γ 4. 429b, 12 sq.	158, 24.
	γ 4. 429b, 10—14.	394, 21.
	γ 4. 429b, 15—18.	158, 25.
	γ 5. 430a.	276, 28.
	γ 5. 430a, 10—14.	388, 26.
	γ 10. 433a, 26.	404, 9.
	γ 10. 433b, 27—29.	350, 25.
	γ 11. 434a, 13.	404, 9.
Περὶ Αἰσθ. καὶ Αἰσθητ.		
	4. 442a, 4 sq.	338, 15.
De Hist. Anim.		
	α 1. 488a, 8—10.	510, 1.
	α 2. 497a, 13 sq.	338, 23.
De Part. Anim.		
	α 5. 644b, 32 sq.	300, 40.
	β 1. 647b, 4—7.	338, 17.
	β 4. 650b—651a.	338, 18.
	γ 14. 675b.	256, 36.
	δ 13. 677b, 16—18.	338, 24.
Περὶ Ζῴων Κιν.		
	6. 700b, 35-701a, 1.	350, 24.
	7. 701b, 20 sq.	254, 37.
Περὶ Ζῴων Γεν.		
	β 3. 736.	404, 26.
	β 3. 736b, 24.	408, 19.
	β 3. 736b, 29—34.	368, 19.
	β 3. 736b—737a, 1.	368, 23.
	β 3. 737a, 8—14.	368, 26.
Probl.	κϛ′ 14. 941b.	318, 31.
	λ′ 953a, 10—12.	26, 22.
Metaph.	α 4. 984b—α 5. 986 b.	202, 43.
	α 5. 986b, 27 sq	204, 9.
α ἔλαττον	1. 993b, 11—19.	84, 11.
	β 3. 999a, 12.	396, 31.
	ε 8. 1012b.	92, 5.
	δ 12. 1020a, 5.	326, 8.
	δ 16. 1021b, 24 sq.	252, 24.
	ε 1. 1026a.	326, 12.
	ε 3. 1027a.	190, 9.
	ζ 10. 1034b—1035a.	370, 32.
	ζ 10. 1035a, 27—31.	392, 38.
	ζ 11. 1037a, 5—10.	394, 2.
	ζ 13. 1038b.	326, 12.
	ζ 15. 1039b—1040b.	344, 30.
	η 3. 1043b, 7—13.	304, 38.
	η 6. 1045a, b.	134, 3.
	ϑ 2. 1046a, 10sq.	326, 8.
	λ 4. 1070b, 33 sq.	254, 34.
	λ 7. 1072a.	268, 18.
	λ 7. 1072a—1073a.	352, 6.
	λ 7. 1072b, 14.	338, 30.
	λ 7. 1072b, 29.	280, 25.
	λ 7. 1072b—1073a.	274, 41.
	λ 7-10. 1072a—1076a.	108, 8.
	λ 8 sq. 1073a—1075a.	264, 15.
	λ 8. 1074a, 31—38.	312, 20.
	λ 9. 1074b.	168, 1.
	λ 10. 1075b—1076a.	210, 29.
	λ 10. 1076a, 3.	244, 9.
	μ 1. 1076a, 4.	92, 2.
Eth. Nic.	α 5. 1097a.	252, 31.

Ε.Ε.Τ.Σ.Κ. τ.ΙΙ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Arist. α 5. 1097a. 254, 7.
Eth. Nic. α 5. 1097a, 25—28. 256, 11.
δ 13. 1127a, 27 sq. 254, 38.
ε 1. 1129. 500, 39.
ε 1. 1129. 512, 21.
ε 8. 1132b, 23. 604, 14.
ζ 7. 1141a, 33-1141b, 2. 250, 1.
Pol. α 2. 1252a, 26—30. 360, 31.
α 5. 1254a, 28—32. 338, 33.
α 8. 1256b, 15—20. 262, 1.
α 8. 1256b, 21 sq. 262, 8.
α 8. 1256b, 26—32. 614, 14.
α 8. 1257b. 614, 19.
β 1. 1261a, 30. 604, 21.
β 4. 1262a, 20 sq. 510, 29.
β 6. 1265a, 14—17. 544, 25.
β 9. 1269b, 26—31. 428, 15.
β 12. 1274a, 7—15. 550, 12.
γ 9. 1280a, 12 sq. 604, 22.
δ 4. 1292a, 26 sq. 550, 24.
ε 1. 1301b, 28—35. 604, 26.
ε 1. 1302a, 3—5. 604, 34.
ε 8. 1308a, b. 604, 24.
η 4. 1326a, 5—8. 544, 21.
η 4. 1326a, 22—24. 542, 41.
η 4. 1326a, 26—33. 544, 2.
η 15. 1334b, 15. 258, 22.
η 16. 1335a, 11—18. 538, 36.
η 16. 1335b, 29—31. 538, 42.
Rhet. α 1. 1354a, 1. 52, 3.
Fragm. 623. 1583a. 26, 29.
Augustin. Confess. VII 9. 296, 31.
XII 7. 242, 5.
De Vera Relig. III
(PL 34, 124 sq.). 440, 16.
De Gen. ad litt. VII 5—15
(PL 34, 358-363). 392, 17.
De Div. Quaest. LXXIV
(PL 40, 85 sq.). 286, 41.
De Spir. et An. 12.
(PL 40, 788). 368, 14.
De Trin. I 1. (PL 42, 819-821). 284, 36.
V 14. (PL 42, 921). 290, 28.
VII 1. (PL 42, 931-936). 288, 34.
XV 13. (PL 42, 1076). 420, 14.
Contra Julian. V 15
(PL 44, 777). 26, 8.
De Civ. Dei II 14. 26, 8.
II 14. 244, 19.
IV 9. 234, 35.
VIII 4. 26, 10.
VIII 5, 11—13. 226, 5.
VIII 12. 26, 12.
VIII 12. 26, 17.
VIII 13. 26, 16.
VIII 14. 244, 27.
X 23. 298, 3.
X 28. 298, 3.
Automed. Ep. 3, 2. 500, 29.
Averr. In Arist. Phys. I c. 81. 326, 40.
VIII c. 4. 328, 6.
In Arist. De Caelo I c. 139. 334, 28.
In Arist. Metaph. V c. 6. 330, 43.
VII c. 28. 342, 36.
Averr XII c. 19. 328, 35.
In Arist. Metaph. XII c. 30. 262, 33.
XII c. 31. 276, 30.
XII c. 39. 276, 34.
XII c. 39. 290, 13.
XII c. 41. 334, 22.
XII c. 41. 384, 21.
XII c. 42. 262, 25.
XII c. 44. 262, 30.
XII c. 44. 330, 14.
XII c. 44. 330, 24.
XII c. 51. 414, 22.
In Arist. De Anim. III c. 5. 380, 5.
III c. 23. 388, 39.
III c. 31. 382, 43.
III c. 36. 302, 3.
III c. 39. 384, 4.
Avicenna 574, 39.
Barbar. v. Francisc. Barbar.
Basil. Adv. Eunom. I
(PG 29, 517 A). 284, 8.
Bessarion. De Natura et Arte
c. 4. 342, 10.
Boëth. De Cons. Phil. IV 6
(PL 63, 815 A). 182, 15.
IV 6 (PL 63, 817 A). 194, 10.
Caes. De Bello Gall. VI 14. 18, 11.
Cic. De Orat. I 11, 17. 24, 40.
I 11, 17. 50, 32.
Orat. 19. 24, 39.
64. 48, 31.
Brut. 31. 26, 3.
De Nat. Deor. II 12. 24, 38.
De Fin. V 3. 26, 5.
Tusc. Disp. I 22. 26, 5.
I 32. 443, 28.
Cleanth. Fragm. 527 (Stoic. vet.
fragm. ed. Arnim I 118). 182, 24.
Clem. Alex. Strom. V 1, 13. 236, 17.
Cyrill. Alex. Contra Julian. 245, 23.
(PG 76, 548 A). 245, 23.
Demosth. De Corona 159. 30, 4.
Olynth. γ 22. 548, 9.
Ep. ε'. 28, 1.
Diod. Sic. II 58, 1. 510, 31.
III 5, 2 sq. 512, 32.
III 6, 2. 512, 39.
III 6, 2. 514, 4.
III 24, 4. 512, 3.
III 32, 1. 512, 5.
III 34, 3—5. 514, 8.
Diog. Laërt. III 21—30. 490, 27.
III 22. 490, 37.
III 26 n. 38. 440, 36.
III 30. 492, 17.
IV 4. 492, 20.
Dionys. Areop. De Div. Nom. 88, 23.
I 1. (PG 3, 588 B). 88, 23.
I 5. (PG 3, 593 BD). 88, 29.
II (PG 3, 635-678). 290, 25.
IV 10. (PG 3, 708 AB). 446, 17.
IV 11. (PG 3, 708 B). 446, 31.
IV 11. (PG 3, 708 C). 470, 26.
IV 11. (PG 3, 709 A). 446, 38.

Dionys. Areop. De Div. Nom.
IV 12. (PG 3, 709 D). 446, 38.
IV 12. (PG 3, 709 C). 448, 9.
IV 12. (PG 3, 709 B). 462, 13.
IV 12. (PG 3, 709 B). 470, 11.
IV 12. (PG 3, 709 BC). 486, 41.
IV 13. (PG 3, 712 A). 448, 11.
IV 15. (PG 3, 713 A-C). 446, 11.
Dionys. Halic. Antiq. Rom.
II 63. 234, 39.
Eliae In Arist. Categ. Prooem. (Ed. Acad. Berol. XVIII 118, 18; 119, 4). 74, 19.
Epistolographi graeci (rec. Hercher) 601—603). 12, 19.
Eurip. Bacch. 386—388. 618, 31.
Euseb. Praep. Evang. XI 23-27. 244, 31.
Gell. Noct. Att. XV 2, 4—8. 577, 28.
Francisc. Barbari Epist. CIC. (ed. Quirinus p. 294 sq.). 626, 33.
Georg. Trap. Comparat. Arist. et Plat. I 4. 48, 1.
I 4. 56, 26.
II 1. 256, 41.
II 1. 284, 40.
II 2. 82, 4.
II 2. 232, 3.
II 2. 238, 3.
II 2. 242, 37.
II 2. 248, 13.
II 2. 248, 29.
II 2. 258, 33.
II 2. 262, 19.
II 2. 264, 38.
II 2. 274, 19.
II 2. 278, 21.
II 2. 280, 25.
II 3. 282, 28.
II 3. 292, 30.
II 3. 294, 16.
II 3. 294, 27.
II 4. 304, 8.
II 4. 306, 2.
II 4. 306, 26.
II 4. 308, 21.
II 5. 310, 7.
II 5. 320, 2.
II 6 sqq. 322, 15.
II 7. 342, 30.
II 8. 344, 22.
II 8. 358, 37.
II 8 sq. 348, 7.
II 9. 164, 25.
II 10. 364, 30.
II 11. 376, 12.
II 11. 380, 21.
II 13. 398, 9.
II 13. 400, 6.
II 16. 404, 17.
II 17. 414, 6.
III 2. 452, 1.
III 2. 454, 22.
III 2. 456, 10.
III 2. 474, 40.
Georg. Trap. Comp. III 2. 488, 18.
III 6. 546, 1.
III 7. 552, 6.
III 7. 552, 19.
III 7. 554, 19.
III 13. 614, 33.
III 13. 616, 9.
III 14. 596, 13.
Praefatio ad Nic. V (ined.) 622, 21.
Adv. Theod. Gaz. 2, 3 (supra Vol. III 280, 7—9). 320, 28.
Epist. ad Hesaiam (apud Bess. De Natura et Arte c. 3). 342, 7.
Praefatio in Parmenidem (ined.) 624, 35.
Praefatio ad Venet. Rempubl. (ined.) 628, 10.
628, 35.
Greg. Naz.
Or. 21. (PG 35, 1084 AB). 96, 30.
Or. 45. (PG 36, 625 C). 90, 1.
Or. 45. (PG 36, 628 A). 90, 5.
Henric. de Gandavo
Quodlib. I qu. 7. 8. 334, 9.
Quodlib. I qu. 7. 8. 354, 6.
Hermogen. Περὶ ἰδέων
II 356. 357. 54, 10.
II 372. 52, 22.
II 372. 52, 34.
II 373. 52, 39.
Herod. Hist. I 203. 514, 14.
I 216. 510, 8.
III 38. 512, 26.
III 101. 514, 15.
III 168. 514, 19.
IV 172. 510, 19.
IV 176. 510, 23.
IV 180. 510, 27.
V 6. 514, 22.
Hesiod. Op. et Di. 11—13. 444, 21.
116. 120, 30.
Hieronym.
Ep. 53, 7 (PL 22, 545 A). 310, 28.
Adv. Jovinianum II 9 (PL 23, 298 BC). 438, 35.
Hilar. De Trinitate XI (PL 10, 405 A). 284, 5.
Homer. Ilias A 225. 424, 39.
B 165. 548, 34.
B 204 sq. 210, 32.
Δ 412. 424, 37.
Z 488 sq. 182, 27.
K 193. 548, 35.
Ξ 296. 426, 11.
T 136. 242, 32.
Υ 336. 182, 31.
Ω 45. 444, 19.
Odyss. ι 9 sq. 426, 1.
μ 342. 426, 4.
υ 17 sq. 426, 14.
Horat. Carm. III 6, 24. 500, 29.
Jambl. De Myst. 8, 6 (ed. Parthey p. 269). 188, 1.
8, 7. (p. 269). 188, 9.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Jambl. De Myst. 8, 7. (p. 270). 188, 12.
De Vita Pythag. XVII 75—78. 12, 19.
XXVIII 146. 12, 9.
Ignat. Ant. Rom. 7, 2. 448, 5.
Joh. Philop. v. Philopon.
Joh. Scot. v. Scot.
Lucian. De Salt. 10. 580, 7.
11 sq. 526, 5.
12. 580, 9.
Lysis Ep. ad Hipparchum. 12, 19.
Macrob. Saturnal. II 8, 4—6. 579, 17.
II 8, 5—9. 440, 8.
Comment. in Somnium Scip. I 1. 366, 1.
Meliss. Fragm. 2, 2
(ed. Diels ^{3}I 186). 204, 35.
7, 1 (^{3}I 187 sq.). 208, 32.
7, 7 (^{3}I 189). 208, 27.
7, 10 (^{3}I 190). 208, 31.
Numen. Fragm. 10
(ed. Mullachius p. 167). 100, 7.
Olympiod.
In Plat. Gorgiam p. 515d. 28, 6.
Parmen. Περὶ Φύσεως Fragm.
8, 3-14 (ed. Diels ^{3}I 154). 206, 3.
8, 29—33. (^{3}I 157). 206, 18.
8, 30 sq. (^{3}I 157). 208, 21.
8, 50—52. (^{3}I 158). 206, 32.
8, 53—59. (^{3}I 158/9). 208, 4.
Petr. Lomb.
Sentent. I dist. qu. 1. 420, 18.
I dist. 3 B. 296, 17.
Philon. Alex. De opif. mundi
(ed. Cohn. c. 21 sq.). 116, 35.
De Plantatione (ed. Wendland
c. 3). 118, 9.
De Abrahamo (ed. Cohn 69,
p. 16 sq.). 184, 14.
Philopon. Joh. In Arist. De Anima I 3, d 3 (ed. Acad. Berol.
XV 117, 26). 74, 19.
Plat. Phaed. 72b. 402, 34.
81. 440, 3.
91c—94d. 60, 15.
Crat. 384b. 32, 13.
396b. 232, 33.
Theaet. 150a. 436, 14.
164c. 4, 21.
Polit. 270a. 152, 40.
271—272b. 182, 3.
271d. 588, 3.
272e. 184, 7.
272e. 184, 9.
272e. 180, 3.
Parm. 130e—131a. 112, 26.
135d—136b. 66, 6.
136b c. 66, 15.
137c—e. 58, 8.
137e—142. 88, 29.
Phil. 16c. 128, 8.
18a b. 122, 13.
23c. 120, 9.
24a—e. 120, 11.
28c. 90, 32.
Conv. 195a. 480, 15.
Plat. Conv. 200c d. 480, 24.
203d. 480, 29.
205e—206a. 482, 8.
206e. 482, 22.
207d. 482, 22.
208a b. 482, 25.
208c—e. 482, 31.
210e—212a. 484, 39.
Phaedr. 227c d. 476, 5.
232a. 476, 24.
237b. 476, 10.
237b. 480, 18.
237d—238a. 476, 5.
237d—238c. 448, 33.
241c. 450, 19.
244. 462, 1.
245a. 462, 5.
245b. 462, 7.
245b. 462, 17.
245c d. 60, 21.
245c d. 146, 4.
245d e. 60, 36.
246a—248e. 462, 29.
246b. 532, 5.
246e. 54, 23.
247d. 462, 42.
248a. 464, 2.
248b. 464, 4.
248c. 180, 27.
248c. 180, 37.
249 sqq. 466, 9.
249b—251a. 466, 36.
250d. 466, 12.
250e. 438, 18.
253c—254e. 470, 35.
260e. 52, 7.
261e—262c. 36, 1.
263c. 36, 21.
265b. 462, 4.
265c—267d. 36, 29.
269d—272b. 40, 23.
275a. 12, 2.
Prot. 345d. 594, 25.
Gorg. 492a—d. 436, 23.
493a—c. 436, 27.
502e. 546, 43.
507c. 436, 32.
512e. 166, 28.
513e—514c. 546, 34.
523. 106, 10.
524a. 106, 15.
526d. 106, 16.
Men. 80a. 46, 33.
Pol. III 398e. 424, 30.
III 391e. 426, 17.
III 395c—396a. 426, 24.
III 401b c. 428, 38.
III 402e—403a. 430, 4.
III 403c. 184, 35.
III 403e. 576, 16.
III 412b—413b. 520, 33.
III 413c—414a. 520, 41.
III 413e. 430, 11.
IV 420—445. 546, 16.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Plat. Pol. IV 422b c. 542, 14.
IV 422d. 542, 20.
IV 423a. 542, 26.
IV 431a. 158, 14.
V 462a—c. 494, 39.
V 471c. 506, 28.
V 472b. 506, 30.
V 472c. 506, 31.
V 472e. 508, 1.
V 472e. 506, 34.
V 473c d. 584, 14.
V 473c—e. 502, 4.
VI 484b. 502, 20.
VI 484c d. 502, 20.
VI 485b. 502, 29.
VI 485e. 502, 32.
VI 491a b. 502, 39.
VI 491d. 502, 42.
VI 491e. 502, 43.
VI 491e. 504, 2.
VI 492b c. 504, 4.
VI 492e. 504, 21.
VI 500c. 504, 33.
VI 501d. 470, 8.
VI 501e. 506, 4.
VI 502b. 506, 6.
VI 506d e. 96, 7.
VI 508b c. 96, 12.
VI 508e. 96, 16.
VI 509a b. 120, 42.
VI 509b. 96, 18.
VII 522e. 596, 2.
VII 525a—e. 596, 2.
VII 527d e. 598, 13.
VII 533d. 598, 13.
VIII 566a. 180, 28.
IX 571b—d. 430, 13.
IX 586a. 430, 22.
IX 591b c. 430, 31.
X 609b—611a. 150, 27.
X 610c. 152, 2.
X 610d. 152, 6.
X 617e. 188, 30.
X 617e. 188, 33.
X 619c. 180, 28.
Tim. 27d—28a. 90, 34.
28a. 110, 12.
28a. 206, 43.
28a b. 58, 25.
28b. 58, 18.
28c. 110, 13.
28c—29a. 110, 34.
29e. 54, 28.
29e. 110, 21.
30a. 116, 17.
30b. 110, 25.
30d. 110, 38.
31a. 110, 40.
32b. 60, 4.
34b. 114, 36.
34c. 116, 1.
34c. 616, 3.
34b—35b. 152, 24.
37c. 110, 42.

Plat. Tim. 37c. 116, 2.
37d e. 116, 4.
37e. 116, 10.
38b. 116, 1.
40d. 104, 17.
41b. 110, 27.
41b. 134, 16.
41c. 150, 27.
41c. 188, 36.
41c. 190, 30.
41c. 190, 36.
41e. 182, 6.
50a. 132, 20.
50e. 68, 22.
51a. 114, 6.
52a. 68, 26.
52b. 126, 9.
53d. 218, 5.
54a. 218, 4.
69a b. 436, 5.
69c. 164, 8.
69d. 164, 11.
69e. 164, 13.
89c. 180, 30.
Tim. Locr. 94b. 114, 30.
97a—98a. 216, 17.
104c—e. 162, 10.
Legg. I 630a b. 104, 27.
I 630c. 104, 33.
I 633—635. 518, 6.
I 634a. 516, 34.
I 635c d. 518, 18.
I 636c. 432, 9.
I 636d. 432, 23.
I 638c. 556, 25.
I 639a. 556, 28.
I 639b—640d. 556, 32.
I 640e. 556, 39.
I 641b. 558, 6.
I 641c d. 552, 14.
I 641d. 554, 14.
I 642a. 556, 6.
I 642a. 558, 13.
I 643e. 558, 19.
I 644a. 558, 21.
I 644b. 558, 25.
I 644c. 432, 28.
I 644c. 558, 27.
I 644d. 558, 29.
I 644e—645b. 558, 31.
I 645d—646d. 558, 37.
I 646d. 560, 12.
I 647a—c. 518, 28.
I 647a—649b. 560, 14.
I 647b. 560, 19.
I 647c. 560, 22.
I 647d. 518, 43.
I 648b. 560, 32.
I 649a. 562, 3.
I 649b. 562, 5.
I 649c. 562, 9.
I 649d. 564, 14.
I 650a. 562, 17.
II 653a. 562, 30.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Plat. Legg.	II 653b.	562, 36.
	II 653d.	562, 38.
	II 654a.	564, 10.
	II 654d.	564, 20.
	II 654e.	564, 21.
	II 656c.	564, 33.
	II 656d—657b.	564, 34.
	II 657c.	566, 4.
	II 657d.	566, 8.
	II 657e.	566, 9.
	II 658b—659d.	566, 13.
	II 659d.	566, 28.
	II 659e—660a.	566, 30.
	II 660e.	432, 38.
	II 660e—663a.	568, 7.
	II 662d.	432, 35.
	II 663b.	568, 27.
	II 664c d.	568, 35.
	II 666a—c.	570, 23.
	II 667a—c.	570, 33.
	II 669c—e.	572, 11.
	II 670d—671d.	572, 20.
	II 672a.	574, 6.
	II 674a—c.	576, 6.
	III 678b.	520, 6.
	III 679b c.	606, 35.
	IV 704d.	600, 11.
	IV 705a.	600, 11.
	IV 709e.	552, 24.
	IV 709e.	582, 35.
	IV 710c.	552, 25.
	IV 711b.	584, 3.
	IV 711c.	584, 9.
	IV 711d—712a.	584, 17.
	IV 713e.	584, 37.
	IV 715e.	588, 5.
	IV 715e.	90, 25.
	IV 715e—716a.	54, 24.
	IV 715e—716a.	90, 16.
	IV 716a.	90, 26.
	IV 716a.	90, 28.
	IV 716a.	90, 31.
	IV 716a.	182, 5.
	IV 717c.	616, 34.
	V 726.	434, 6.
	V 727c.	434, 4.
	V 728a.	434, 6.
	V 728e—729a.	608, 1.
	V 733a—d.	434, 8.
	V 733e—734b.	434, 16.
	V 735d e.	586, 9.
	V 736e.	608, 6.
	V 739a—e.	508, 4.
	V 740b c.	606, 4.
	V 742d e.	544, 10.
	V 743c.	544, 18.
	V 744a—c.	606, 12.
	V 746b c.	506, 20.
	V 747a b.	586, 14.
	V 748d.	608, 9.
	VI 757a.	604, 36.
	VI 757c.	606, 1.
	VI 765d.	526, 24.
	VI 765e—766c.	526, 30.
Plat. Legg.	VI 771d.	526, 13.
	VI 774b c.	576, 9.
	VI 775b.	574, 27.
	VI 777d.	576, 19.
	VI 782e.	536, 15.
	VI 783a.	434, 26.
	VI 783a.	536, 19.
	VI 784e.	488, 35.
	VII 792b—d.	520, 18.
	VII 792c d.	434, 29.
	VII 808b.	442, 10.
	VII 809c—810c.	588, 21.
	VII 810e—811a.	588, 27.
	VII 811d.	590, 6.
	VII 811e.	590, 11.
	VII 811e.	594, 25.
	VII 813d.	524, 33.
	VII 816d e.	520, 11.
	VII 818a.	590, 38.
	VII 818b.	594, 25.
	VII 818b c.	552, 31.
	VII 818b c.	594, 27.
	VII 828a.	236, 30.
	VIII 828b.	232, 15.
	VIII 831c.	608, 13.
	VIII 831d.	608, 17.
	VIII 835d e.	528, 15.
	VIII 836a.	528, 22.
	VIII 836c.	530, 19.
	VIII 836e.	530, 25.
	VIII 837a—c.	530, 30.
	VIII 837d.	532, 20.
	VIII 838a b.	528, 26.
	VIII 838c.	528, 32.
	VIII 838d.	528, 38.
	VIII 838d—840a.	532, 28.
	VIII 838e—839a.	488, 40.
	VIII 839a.	432, 16.
	VIII 839c.	532, 25.
	VIII 840c.	434, 37.
	VIII 840d e.	532, 43.
	VIII 841a b.	534, 14.
	VIII 841d.	434, 38.
	VIII 841d e.	490, 3.
	VIII 841d e.	534, 18.
	VIII 850.	600, 20.
	IX 870a b.	608, 21.
	IX 873c.	180, 30.
	IX 874c.	436, 2.
	IX 874c.	490, 11.
	X 888b.	164, 30.
	X 889c.	110, 16.
	X 893b.	166, 11.
	X 891c.	124, 10.
	X 897a.	144, 12.
	X 900 sqq.	172, 18.
	X 902a.	174, 20.
	X 903a b.	178, 4.
	X 904c.	176, 19.
	X 904c.	180, 30.
	X 904e—905a.	176, 23.
	X 905b.	178, 18.
	X 918e.	180, 28.
	XI 925c.	540, 16.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Plat. Legg. XI 926e—927a. 104, 39.
XII 949c. 600, 18.
XII 949e. 600, 11.
XII 960d—969d. 76, 7.
XII 966c. 594, 21.
XII 967—969. 592, 7.
Epin. 977c. 596, 37.
977d. 596, 2.
977e. 596, 41.
977e—978b. 596, 42.
980b. 228, 36.
982b. 184, 38.
985d. 236, 37.
986c d. 98, 2.
989. 592, 8.
991d—992a. 76, 23.
992b. 76, 33.
992c. 76, 35.
Epist. II 312d e. 14, 37.
II 312e. 14, 7.
II 312e. 54, 27.
II 312e. 96, 2.
II 312e. 98, 33.
II 312e. 122, 1.
II 313e. 14, 7.
II 314a. 14, 11.
II 314b c. 14, 12.
II 314c. 14, 18.
VII 323c d. 98, 11.
VII 341b c. 14, 22.
VII 344d. 14, 27.
VII 344d e. 14, 36.

Plotin. Ennead. V 1. Περὶ τῶν τριῶν ἀρχικῶν ὑποστάσεων 6 sq. 98, 23.
V 1, 8. 98, 32.

Plutarch. Lycurg. c. 14. (ed. Ziegler 23, 8—11). 524, 15.
c. 14 (24, 12). 526, 3.
c. 19 (34, 4 sq.). 610, 24.
c. 21 (36, 4—8). 570, 1.
c. 29. (48, 22—26). 610, 14.
c. 30 (50, 3—8). 610, 17.
c. 21 (36, 16—18). 578, 8.
Lycurg. et Numae Comp. c. 4 (ed. Ziegler 102, 8—11). 612, 8.
Apophtegm. Lac. 907. 524, 20.
907. 526, 3.
972. 514, 2.
Moral. II 90 B (ed. Bernadakis I 208). 618, 33.
II 854 D. (V 207). 618, 33.
De Educ. Lib. 5. 500, 29.
De Plac. Phil. I 7, p. 881e. 265, 12.
II 3, p. 887e. 414, 17.

Ps.-Plut. Vitae X Oratorum (ed. Westermann p. 314). 20, 21.

Porphyr. DeAbstin. II 19. 236, 17.
II 27. 236, 9.
II 28. 236, 13.
II 34. 228, 38.
II 34. 236, 1.
II 58. 236, 6.

Porphyr.
Hist. Phil. Fragm. XVIII apud Cyrill. Alex. C. Julianum I (PG 76, 552 B). 180, 1.
apud Cyrill. Alex. C. Julianum I (PG 76, 533 B). 100, 2.

Procl. Inst. Theol. c. 11. 224, 28.
c. 12. p. 224, 29.
c 24. p. 106, 17.
c 2o p. 106, 19.
c. 56 p. 224, 30.
In Plat. theol. I 21 (ed. Hamburg. p. 54 sqq.). 190, 40.

Scot. Joh. In Sent. Prol. qu. 1. schol. 4. 290, 30.
In I Sent. dist. 3. qu. 5. schol. 2. 302, 16.
dist. 8. qu. 5. schol. 4. 352, 27.
dist. 8. qu. 5. schol. 10. 352, 38.
dist. 42. 344, 2.
dist. 42. schol. 352, 16.
In II Sent. dist. 12. qu. 1. 396, 24.
In IV Sent. dist. 12. qu. 1. 374, 29.

Simplic. Phys. 31, 3. 208, 12.
In Arist. Phys. II 7 (ed. Diels p. 366 sq.) 254, 11.
In Arist. De Caelo, (ed. Heiberg 78 sq.) 70, 27.
87. 70, 16.

Solon. Fragm. 13, 71 (ed. Bergk, Poet. lyr. gr. II 46). 610, 32.
Fragm. 15, 1 (ed. Bergk II 46). 610, 34.

Sueton. August. 40. 602, 40.

Synes. Calvitii Encom. c. 7 (PG 66, 1180 A). 318, 12.
De Provident. I 11 (PG 66, 1236 A). 194, 19.

Theophrast. De Caelo 152, 22.
Fragm. 44 (ed. Wimmer). 210, 6.

Thom. de Anglia, Quaest. de Intellectu. 374, 11.

Thom. Aquin. In Arist. De Caelo I c. 9. lect. 21, 7. 268, 40.
I c. 9. lect. 21, 7. 276, 13.
I lect. 23. 24. 372, 19.
In Arist. De Anima I lect. 8. 158, 42.
III lect. 1. 302, 7.
III lect. 11. 404, 11.
In Arist. Metaph. II lect. 1. 302, 7.
VI lect. 3. 416, 22.
XII lect. 8. 282, 12.
XII lect. 9. 264, 27.
In Dionys. De Div. Nom. Praef. 226, 12.
De Div. Nom. IV 2. 362, 22.
In I Sent. dist. 3. qu. 1. art. 4. 296, 36.
dist. 39. qu. 2. art. 2. 414, 32.
In IV Sent. dist. 5. qu. 1. art. 3. 224, 8.
dist. 5. qu. 1. art. 3. 240, 6.
Summa C. Gent. I 3. 300, 16.
II 49. 384, 39.
Summa. Theol. I qu. 7. art. 4. 372, 31.
I qu. 12. art. 2. 300, 20.
I qu. 32. art. 1. 284, 11.
I qu. 32. art. 1. 298, 37.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ... ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ... ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Σ. ... ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006